

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XII. Ex parte S.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

erret Iudici incerto, seu quem impetrans elegerit, non concessa parti alteri recusandi potestate.

CAPITVLVM XI.

Ad audientiam.

PARAPHRASIS.

H. de sancto Stephano, qui ab Episcopo suo excommunicatus fuerat, literas tanquam à Sede Apostolica missas præsentauit, in quibus de absolutione ipsi conferenda continebatur: sed quia propter vitium latinitatis suspectæ erant, Episcopus remisit eas ad Lucium III. Papam; Qui hæc respondet; cum dictæ literæ manifestum in constructione peccatum contineant, non esse ipsis fidem habendam.

SUMMARIUM.

1. Rescriptum, quod manifestum in constructione vitium siue solæcismum continet, tanquam falsum rejici debet; nisi in eo stylo Curie, vel Camera Apostolicæ conforme sit, cum quo conferendum.
 2. Et hoc locum habet non tantum in rescriptis Pontificiis omnibus iustitiæ & gratiæ, sed etiam in rescriptis & priuilegiis aliorum Principum.
- Non autem in instrumentis Notariorum.

NOTANDVM VN. Literæ, quæ tanquam ab Apostolica Sede missæ afferuntur, si in constructione verborum vitium manifestum, siue solæcismum contineant, tanquam falsæ rejici debent. Ratio est: Quia rescriptum Principis transit per multas manus, & magna maturitate decoquitur, c. Apostolicæ 4. causa 35. quæst. 9.

2. Ampliari debet doctrina primò cum Abb. hic n. 3. Vt intelligatur de omnibus rescriptis Pontificiis, siue sint iustitiæ, siue gratiæ. Secundò, vt locum etiam habeat in rescriptis & priuilegiis aliorum Principum; cum eadem sit ratio. Non autem locum habet in instrumentis Notariorum, secundum Gloss. fin. hic Felin. in c. ex parte n. 2. de fide instrum. Quia

vnum hominem errare proclive est, l. errore 7. C. de testament. & in l. 2. C. de errore aduocatorum dicitur, quòd error libellum scribentis parti nocere non debeat: si ostendi possit, vel ex coniecturis appareat, à scribente erratum fuisse. Videri possunt quæ docui lib. 1. Theol. moral. tr. 4. c. 22. n. 27.

His addendum est, ex Petr. Gregor. Tholosano super hoc c. verbo peccatum; Antequam Pontificium rescriptum propter vitiatam latinitatem rejiciatur, verba eius conferenda esse cum stylo Curie, aut Camera Apostolicæ; videndumque, num loquendi modus dissimilis sit, necne: Cum non propter falsam latinitatem præcisè, sed inde ortam præsumptionem fraudis, rescriptum rejici debeat: Præsumptio autem cedit veritati, quando Principis voluntas probabilissimè apparet, sicuti etiam Gl. hæc fatetur ver. manifestum, circa medium.

Si dicas, Ex hoc sequi, nullum esse discrimen inter Principis rescriptum, & Notarij, alterius siue similis personæ scripturam. Respondeo; Imò esse discrimen; Quod Principis rescriptum, in quo error manifestus continetur, ob rationem in r. not. positam, magis suspectum sit de falsitate, vt non tam faciliè quispiam admittatur ad probationem contrarij; quandoquidem suspicio hæc siue præsumptio est iuris & de iure; nisi contrarium indubiè appareat.

CAPITVLVM XII.

Ex parte S.

PARAPHRASIS.

Capella Emptonensis suberat Ecclesiæ de Tarento, cuius Rector de Tarento erat Sebastianus. Onuphrius Diaconus litem intendit Capellano Emptonensi coram Ordinario; ab eius sententia appellat Onuphrius, sed appellationem non prosecutus expellit Capellanum. Verùm Sebastianus causam sui Capellani prosequitur, & à Sede Apostolica literas ad iudices delegatos impetrat. Ab his in iudicium

L 2 cium

iudicium vocatus Onuphrius, obiecit, se literas priores à Sede Apostolica impetrasse, quibus potius deferri debeat, quam posterioribus, cum in eis nulla mentio fiat priorum. Verùm has literas idem Onuphrius vsque ad tertiam citationem suppresserat, nec eis usus fuerat ob dolum vel negligentiam: quæ negligentia & dolum inde etiam apparebat, quia in impetratione literarum nullam de appellatione mentionem fecerat, cum tamen biennium à tempore appellationis elapsum fuisset. Quare in hac re rescribit Clemens III. & mandat, si rem ita se habere constiterit, vt omnibus in statum pristinum restituis, quæ post appellationem attentata fuerunt, Capella Ecclesiæ matri restituitur, & Onuphrius ad expensas præstandas Sebastiano Rectori condemnetur.

SUMMARIUM.

1. *Quæ dicatur matrix Ecclesiæ.*
2. *Si Rector ecclesiæ superioris sit etiã inferioris seu capellæ, quæ gubernat per Capellanum seu Vicarium, Capellanus capellam non suo, sed Rectoris principalis nomine possidet.*
3. *In libello de possessione retinenda, vel recuperanda mentio fieri potest de iure proprietatis, et si id postea non ostendatur.*

NOTANDVM I. Si ecclesiæ parochialis seu plebana capellam sibi subiectam habet, eius comparatione dicitur matrix. At verò spectato communi iure, ecclesiæ parochialis non habet fundatam intentionem super capella intra fines parochiæ constituta, vt ipsi subiecta censi debeat, tanquam matri: sed ostendi debet ius speciale, v. g. quòd hac cõditione fundata fuerit, aut ex parochiæ reditibus erecta, vt subesset & regeretur ab Ecclesiâ parochiali, secundum Gloss. in c. eam te 4. ver. pendeant, de æt. & qual. Abb. hic num. 1. Felin. 1. eundem Abb. in c. ad audientiam nu. 8. de eccles. ædif. Alioquin verò per ecclesiã matricem, quæ intentionem fundatam super omnes diocesis ecclesiãs & capellas habet,

intelligi debet cathedralis seu episcopalis c. venerabilis 22. de verb. signif.

NOTANDVM II. Si Rector ecclesiæ superioris, seu principalis, sit etiam Rector inferioris seu capellæ, quam per Capellanum seu vicarium gubernat, iuxta ea quæ tradit Gl. in cit. c. eam te, ibid. Anton. n. 10. tunc Capellanus capellam non possidet suo nomine, sed potius nomine Rectoris principalis, quem admodum nec colonus fundum suo, sed domini nomine possidet, iuxta l. 1. C. Communia de vsucapion. & c. cum venissent 11. iun. Glossa in not. de rest. spoliat. Quare, sicuti si colonus è fundo dejiciatur, seu expellatur, domino competit actio seu interdictum possessionis recuperandæ, vt docet Bart. in l. 1. §. dejicitur, ff. de acq. posses. Ita etiam si capellanus Rectori dicto modo subiectus dejiciatur, Rector ecclesiæ matri actionem instituit, vt hic apparet, & annotauit Imolanum. 1.

NOTANDVM III. Ibi, cum de iure pertinere 3. ar. Quod in libello de possessione retinenda, vel recuperanda, nihil obstat mentionem fieri de iure proprietatis, etiam si id postea non ostendatur. Attenditur enim ad conclusionem libelli, & non ad ea quæ narrata sunt, & ea quæ narrantur, non extendunt conclusionem libelli. Ita hic Abb. notat n. 3. Anton. n. 2. Videri autem possunt quæ dicentur in c. 2. de ord. cognit. Simili modo in decretis ecclesiasticis attendi debet ad sententiam definitionis, aut decisionis, & non ita ad rationes, & alia, quæ accessorie ac veluti incidenter, maiorisque confirmationis causa inferuntur. Horum enim non tanta auctoritas esse debet, atque deo que si ponamus, falsum quippiam in decreto seu fidei, seu morum, contineri, nihilominus decretum vim suam habebit. Dixi de hac re aliquid in lib. 2. mor. Theol. tract. 1. cap. 2. fm.

NOTANDVM IV. Qui literas impetrat super causa, in qua appellauit, appellationis suæ mentionem facere debet. Item, ex diuturnitate seu mora temporis, quo impetrans literis non vtitur, sed eos supprimit, negligentia vel dolum præsumi potest, vt etiã dictum in c. si autem 7. hoc tit. Item, post appellationem

ncm

nem interpositam, si quas attentata sunt, in statum pristinum reuocari debent, c. super questionum 27. in fine, iun. Gl. in not. ult. de offic. deleg. Item, si appellans appellationem suam intra terminum à iure vel iudice definitum non prosequatur, condemnandus est ad expensas aduersario præstandas, si quas prosequendo appellationem fecit, c. reprehensibilis 26. c. Nicolao 64. de appellat.

CAPITVLVM XIII.

Sciscitatus.

PARAPHRASIS.

Quidam misit Cælestino III. petitorium, id est scriptum continens dubitationem ac petitionem. Si Sedes Apostolica duobus vel pluribus iudicibus causam delegauerit, adiecta clausulâ *si vnus mandatum exequi non possit*, vt alter vel reliqui sine illo exequantur, vtrum id de impotentia tam iuris quam facti intelligi debeat. Respondet Pontifex de vtrâque accipiendam esse: iuris impotentia v.g. est, si delegatus sit seruus, vel infamis, vel excommunicatus, vel iudiciorum omninò imperitus: facti impotentia est, si morte præuentus fuerit, aut graui morbo, aliâue necessitate impeditus, quò minùs causam cognoscere queat. Adijcit verò Cælestinus, quòd impeditus causam suscipere, debeat impedimentum Collegis significare, quia ad legitimam excusationem non sufficit nolle causam suscipere, cum possit, nisi rescriptum alternatiuam contineat, si qui non potuerint, aut noluerint, alij in causa procedant.

SVMMARIVM.

1. *Impossibile non tantùm censetur, quod naturaliter vel omninò non, aut difficillimè fieri potest, sed etiam, quod honestè fieri nequit.*
2. *Quædam persona à natura iudices esse prohibentur, vt furiosus, infans: que*

dam à lege, aut recepta consuetudine, vt seruus, infamis, excommunicatus &c.

3. *Impedimentum post factam delegationem Iudici superueniens impedit eum à munere cognoscendi & iudicandi.*
4. *Impedimentum Iudicis (ordinarii & delegati) si naturale est, sed publicè & probabiliter ignorat, irrita est eius sententia & processus; non item, si impedimentum ex iure postiuo est.*
5. *Impedimentum iuris publicè notum Iudicis processum & sententiam inuvalidat, etsi partes nihil contra iudicem excipiant.*
6. *Valeat sententia iudicis excommunicati non vitandi, si contra eum non excipiatur.*

NOTANDVM I. Duplex est impotentia, siue duobus modis impossibile aliquid dicitur, videlicet *de iure, & de facto*, c. ult. de pactis. Nam secundum communem loquendi & sentiendi modum, vtroque etiam iure confirmatum; non tantùm id impossibile censetur, quod naturaliter vel omninò non, aut difficillimè fieri potest, sed etiam quod honestè & secundum mores fieri nequit, l. si stipulor 35. ff. de verbor. obligat. l. filius qui 15. ff. de condit. institut. vbi Papinianus l. c. ait: *Quæ facta ledunt pietatem &c. & generaliter que contra bonos mores sunt, nec facere nos posse credendum est.* Atque ideo horum omnium impossibile, si alicui mandentur, nulla est obligatio, regul. 6. in 6.

NOTANDVM II. Quædam personæ à natura iudices esse prohibentur, vt furiosus, infans: Quædam autem à lege, aut recepta consuetudine, vt seruus, infamis, excommunicatus, &c. Videri potest Paulus l. c. in l. cum prætor 12. ff. de iudicijs, quem secutus est Gratianus in c. 1. causa 3. q. 7.

NOTANDVM III. Clausula inserta rescripto iustitiæ, *Si non omnes interesse preestis &c.* eum qui non vult interesse, cum possit, ab inobedientia non releuat: Interim verò aliorum iurisdictionem, etiam sine ipso, confirmat, c. prudentiam 21. §. Adijcimus, de offic. delegati.